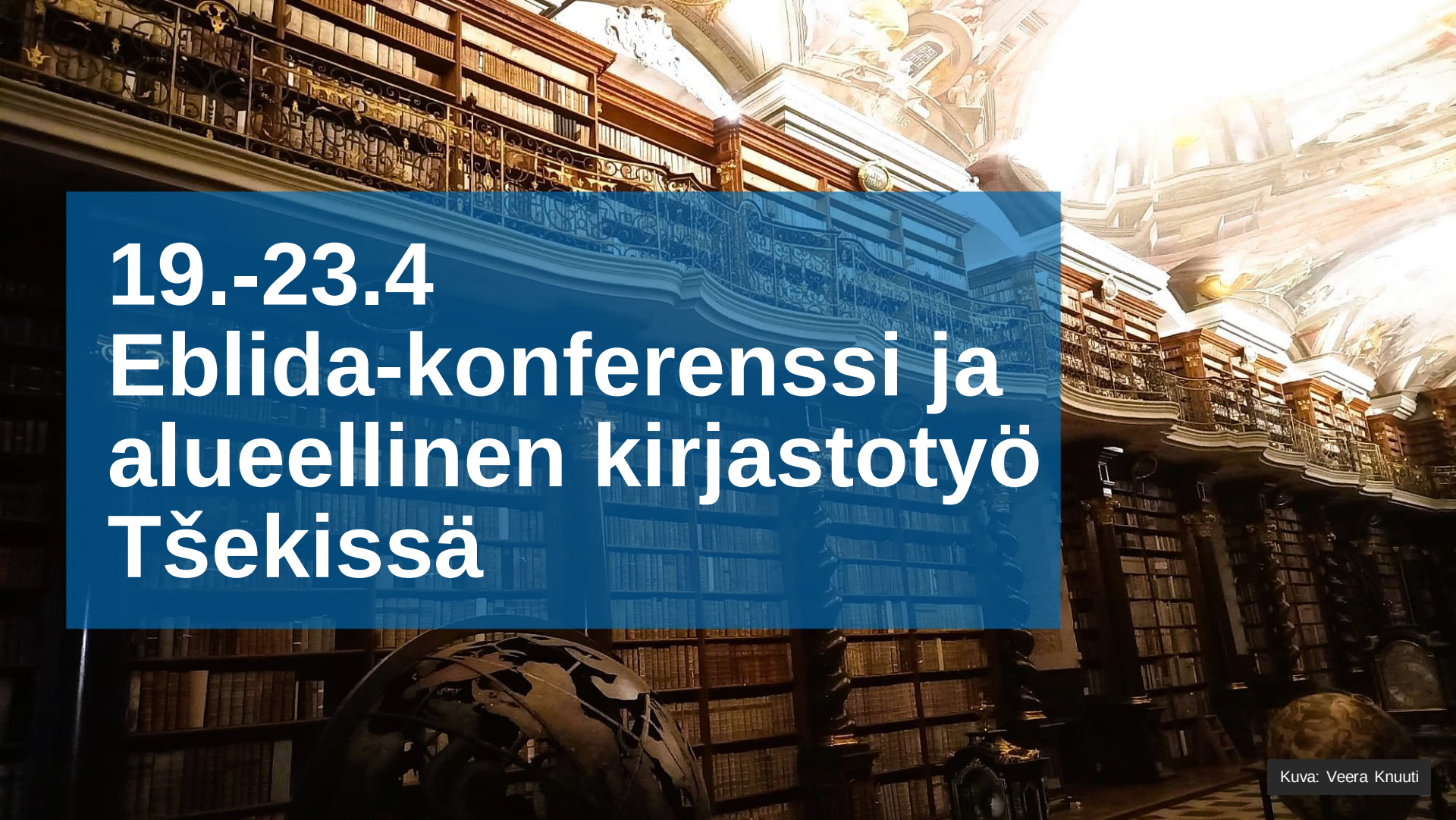

19.-23.4 Eblida-konferenssi ja alueellinen kirjastotyö Tšekissä

Kuva: Veera Knuuti

Matkaohjelma

- Eblida-konferenssi:
  - Sense and sustainability: From goals to action in Week 17. Libraries as partners for a sustainable future
- Tutustuminen Tšekin tasavallassa tehtävään aluelliseen kirjastotyöhön (Regionální funkce knihoven): Prahan ja Táborin kaupunginkirjastot
- Vastavierailulla Táborin kaupunginkirjastoon (Městská knihovna Tábor)

Kuvat: Veera Knuuti

Yleiset kirjastot Tšekin tasavallassa

- Tšekin kirjastolaki säätelee yleisten kirjastojen toimintaa. Lain keskeinen lähtökohta on, että kirjastopalveluiden tulee olla kaikkien saatavilla yhdenvertaisesti.
  - Kirjaston tehtäviä ei määritellä samaan tapaan kuin Suomen kirjastolaissa
  - Lähes kaikissa kunnissa on kirjasto, vaikka laki ei enää velvoita kirjastopalvelun järjestämiseen
  - 6258 kuntaa, joista 610 kaupunkia
    - Yli 5000 yleistä kirjastoa
    - Jopa 85 % kirjastoista on sellaisia, joissa ei ole kirjastoammattilaisia töissä
      - Aukioloaikaa alle 15 tuntia viikossa
      - Kirjastolaissa tunnistetaan näiden kirjastojen tuen tarve, ja siihen vastaa alueelliset toiminnot

Aluelliset toiminnot (regionální funkce)

Miten kuvataan laissa

- Kuntakirjastojen neuvonta ja asiantuntijatuki
- Henkilöstön koulutus
- Kirjastojen toiminnan koordinointi
- Siirtokokoelmien ylläpito
- Kokoelmapakettien lainaaminen pienille kirjastoille
- Muut kirjastoverkon kehittämistä tukevat tehtävät

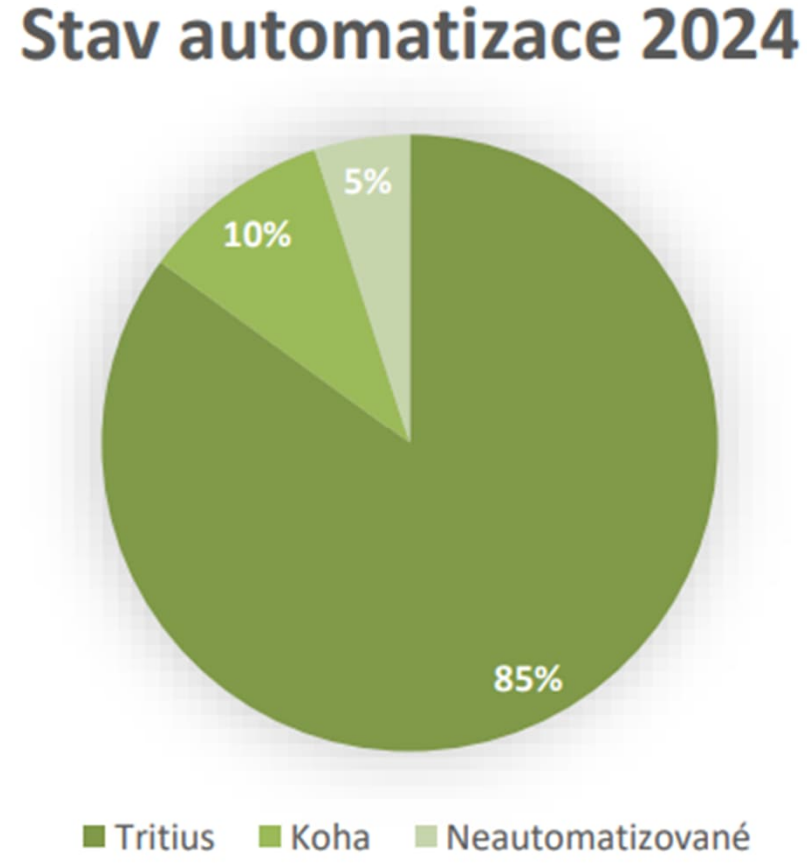
Mitä tarkoittaa käytännössä

- Siirtokokoelmiin liittyvää suunnittelua ja logistiikkaa
- Luettelointi- ja kokoelmatyön tukea
- Koulutuksia
- Tilastointia ja arviointia
- Asiantuntija-apua kirjaston kehittämisessä
- Laitteiden ylläpitoa ja käyttäjätukea
- Kirjastotietokannan ylläpitoa
- Yhteydenpitoa kunnan hallintoon

LODĚ
CHŘPCH SKŘTKŘ!
A
Košík

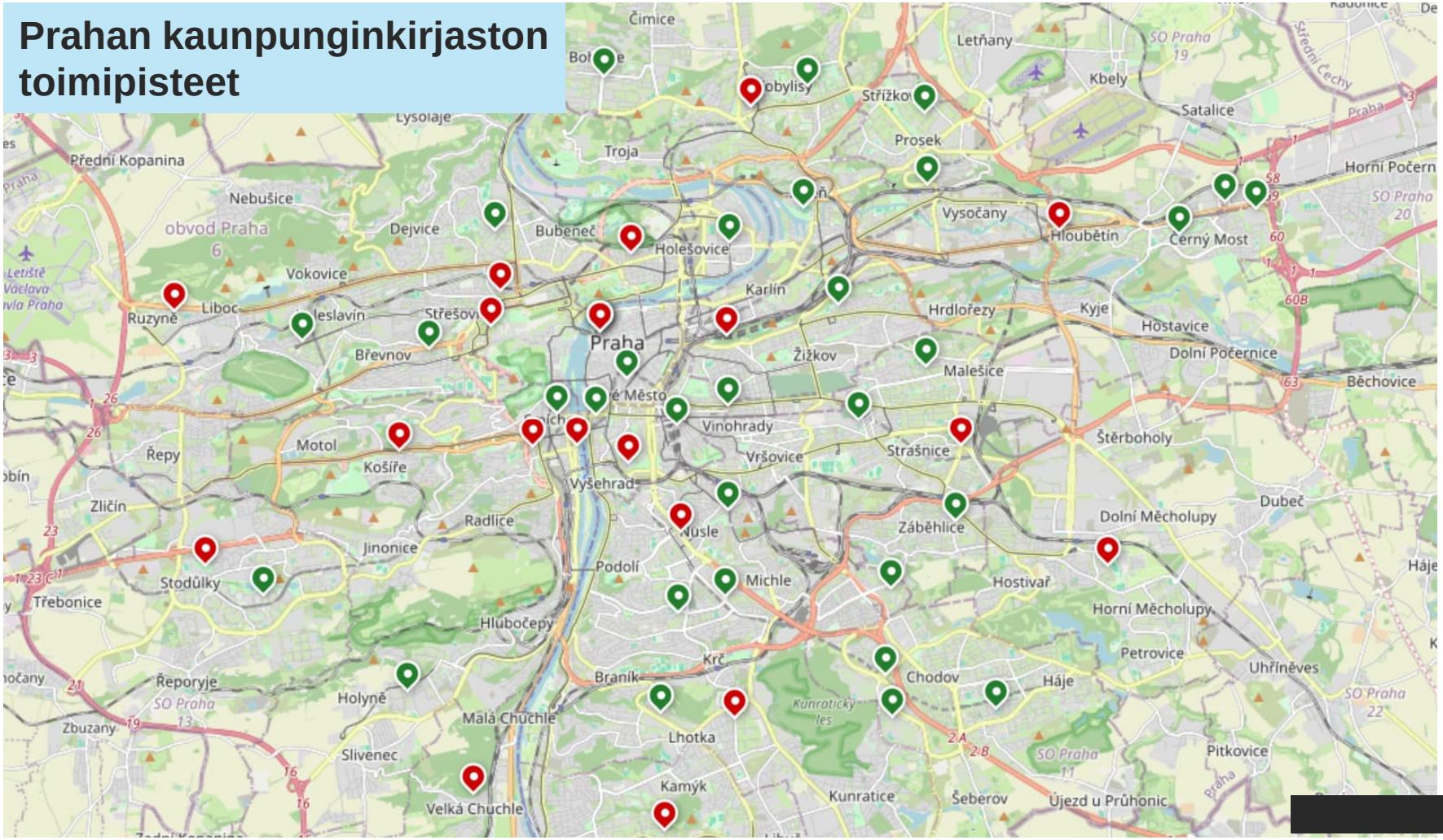
Alueelliset toiminnot Prahan kaupunginkirjastossa

- 40 yleistä kirjastoa
  - 23:ssa on kirjastoammattilaisia töissä
  - 16 kirjastoa, joissa ei ole kirjastoammattilaisia töissä
  - 1 erikoiskirjasto (palliatiiviseen hoitoon erikoistuneen organisaation kirjasto, joka erikoistuu kuolemaan ja elämän loppuvaiheeseen)
- 5 % ei ole vielä käytössä sähköistä kirjastojärjestelmää
- 3 työntekijää hoitaa alueellisia palveluita

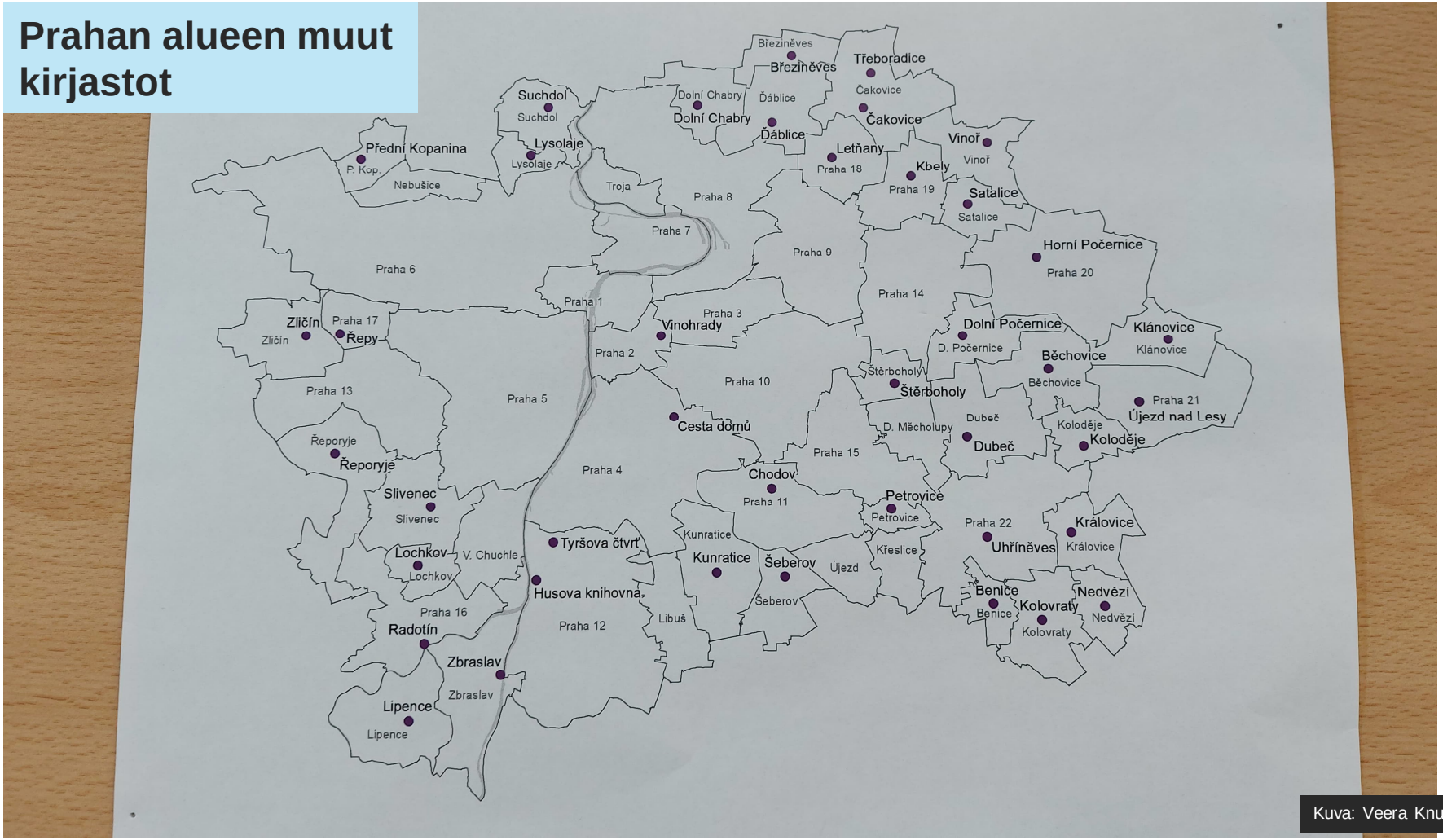

Lähde

Prahan kaunpunginkirjaston toimipisteet

Prahan alueen muut kirjastot

Kuva: Veera Knuuti

Hyvän kirjaston standardi

- Tšekin kulttuuriministeriön ja Tšekin kansalliskirjaston vuonna 2024 päivittämä suositus, joka määrittelee, millainen yleisen kirjaston tulisi olla
  - Perustuu IFLAn ja UNESCOn yleisten kirjastojen manifestiin
- Paljon numeerisia suosituksia ja tavoitteita
  - Hankinnat
  - Lukupaikat
  - Aukioloajat
  - Tapahtumien määrä
- Kirjaston sijainti kunnassa
- Kirjaston koko ja tilat
- Verkkopalvelut
- Kirjastonhenkilökunta
- Kouluyhteistyö
- Asiakastyytyväisyys
- Standardin täyttymisen arviointi
  - Kirjasto
  - Alueellinen tehtävä
  - Kansalliskirjasto

Veera Knuuti

Indikátor: počet provozních hodin[8] pro veřejnost týdně

	doporučená hodnota	**celostátní průměr 2022**
počet obyvatel	počet hodin	počet hodin
do 500	4–10	2,5
501–1 000	5–15	3,6
1 001–3 000	15 až 23	9,9
3 001–5 000	23 až 28	22,0
5 001–10 000	28 až 40	29,0

Indikátor: počet studijních míst

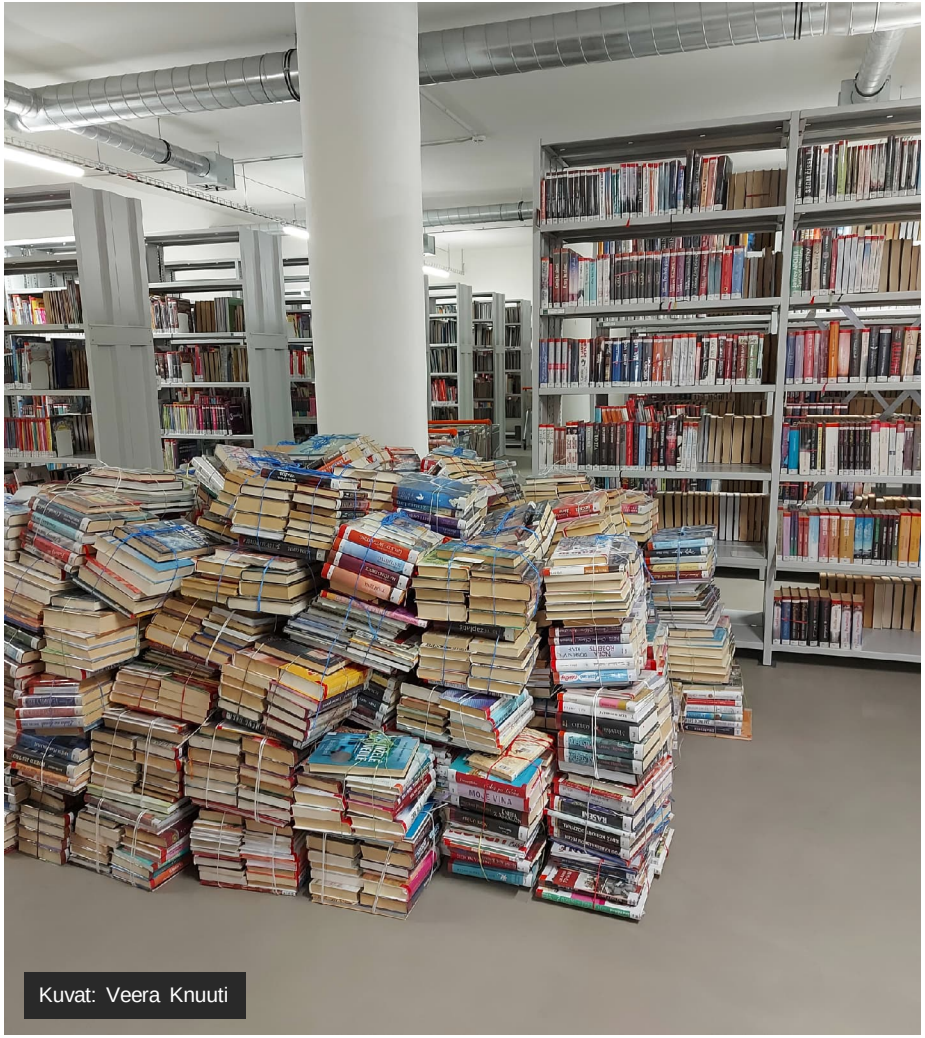
	doporučená hodnota	**celostátní průměr 2022**
počet obyvatel obce	počet studijních míst	počet studijních míst
1–500	4 až 5	5,0
501–1 000	6 až 8	6,5
1 001–3 000	9 až 10	10,4
3 001–5 000	10 až 18	16,6
5 001–10 000	20 až 28	26,3

Kirjasto kunnassa –opas pormestareille ja valtuutetuille

- Lähes 50-sivuinen opas, jossa kuvataan, miten järjestää laadukas kirjastopalvelu kunnassa
- Tšekin kansalliskirjaston julkaisema opas
  - Kansalliskirjastolla vastuu yleisten kirjastojen toiminnasta
- Kuvaa nykyaikaista kirjastoa monipuolisesti
  - Roolin muuttuminen, kestävä kehitys, yhteisöllisyys
- Lainsäädäntö, standardit ja ohjeet kootusti
- Mitä hyvän kirjastonhoitajan tulisi osata
  - Kirjasto ei ole tylsä työpaikka, jossa ei tarvitse osata mitään
- Kirjastorakennus ja kirjaston tilat
  - Myös remontoinnista ohjeita
    - Määrin alueen kirjastossa tähän keskittyvä osaamiskeskus
- Kirjastojen rahoitus

Alueellinen tehtävä Táborin kaupunginkirjastossa

- Alueella 13 kirjastoa, jossa kirjastoammattilainen töissä
- 81 kirjastossa ei kirjastoammattilaista töissä
- Alueellisissa palveluissa 4 henkilöä
- Omat tilat, toimisto ja kirjavarasto
- Siirtokokoelmat iso osa toimintaa, kokoelmat vaihdetaan kaksi kertaa vuodessa
  - 2025: 186 siirtokokoelmaa, 21 315 nidettä, 3600 kilometriä
  - Kuljetuksia maalis-toukokuussa ja syys-marraskuussa, noin kaksi viikossa

Kuvat: Veera Knuuti

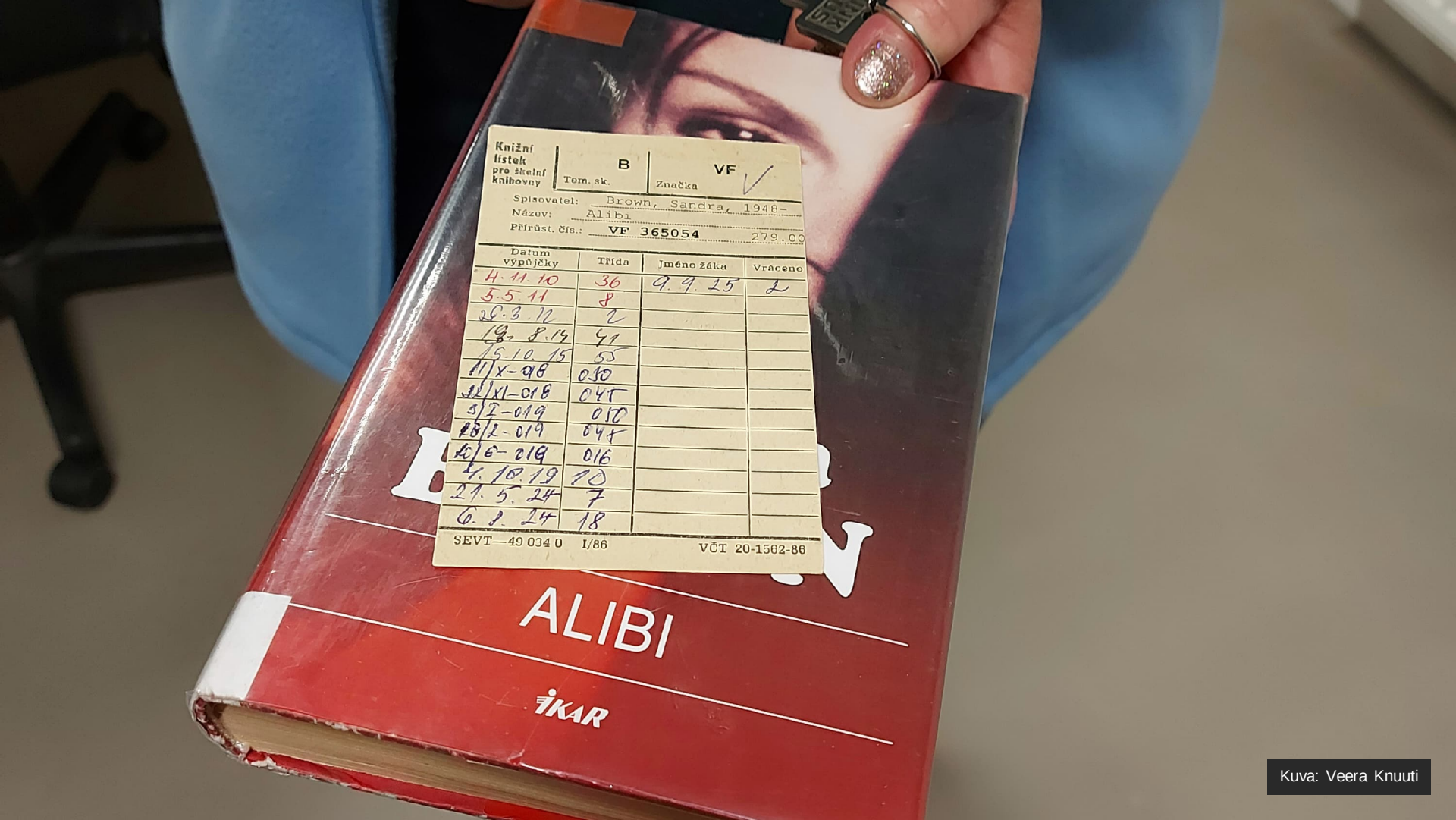
		ČTENÁŘI	VÝPŮJČKY	FOND	REVIZE	
BECH. SMOLEČ	ZAHRÁDKA	23	740	505	2 023	
BEŽEROVICE	KOPÁČKOVÁ	9	164	542	2 023	
BORKOVICE	TOUSKOVÁ	24	398	674	2 024	K
BOROTÍN	FOŘTOVÁ	28	366	2 059	2 025	K
BOŽEJOVICE	POPELKOVÁ	6	122	544	2 024	
BRANDLÍN	TENKOVÁ	28	1 682	790	2 024	K
BŘEZNICE	FÁBEROVÁ	35	540	602	2 023	K
BUDISLAV	HAVLOVÁ	13	298	859	2 025	K
ČENKOV U B.	TOMANOVÁ	15	152	368	2 022	
DÍRNÁ	ZACHOVÁ	22	236	2 593	2 026	K
DOBRONICE U B.	KODADOVÁ	15	428	277	2 024	
DOBRONICE U CH.	ŠMEJKALOVÁ	15	778	1 016	2 022	K
DOLNÍ HOŘICE	KOŘÍNKOVÁ	16	414	580	2 024	
DRAHOV	BERKOVSKÁ	6	171	441	2 022	
DRÁCHOV	TESAŘOVÁ	14	331	831	2 026	K
DRAŽICE	MYNAŘÍKOVÁ	37	1 073	2 005	2 026	K
HODĚTÍN	SMOLOVÁ	8	245	258	2 022	
HORNÍ STŘÍTEŽ	KUBECOVÁ	13	1 524	177	2 023	
CHOTČINY	KŘOVÁKOVÁ	10	276	450	2 025	
CHOTĚMICE	MACHOVÁ	20	767	615	2 022	

		ČTENÁŘI	VÝPŮJČKY	FOND	REVIZE	
RADĚTICE	PETERKOVÁ	24	1 016	1 071	2 025	K
RADIMOVICE U Ž.	KUBROVÁ	7	710	1 034	2 022	K
RATAJE	SVOBODOVÁ	14	190	1 051	2 025	K
RATIBOŘICE	PAŘÍZKOVÁ	11	450	0		
RATIBOŘSKÉ HORY	PÍŠOVÁ	19	282	940	2 025	K
ROUDNÁ	KOHOUTOVÁ	34	758	873	2 022	K
RYBOVA LHOTA	PODOJILOVÁ	19	537	259	2 023	
ŘEMÍČOV	IBLOVÁ	22	232	152	2 023	
ŘEPEČ	MRZENOVÁ	31	628	2 629	2 025	K
ŘEVNOV	KOSTKOVÁ	5	149	146	2 023	
ŘÍPEC	PÍCHOVÁ	37	613	2 200	2 023	K
SKALICE	ATANASOVÁ	38	409	1 058	2 024	K
SKOPYTCE	PŘÍPLATOVÁ	12	478	797	2 023	
SKRÝCHOV	ZEMANOVÁ	8	142	323	2 025	
SLAPSKO	MÁLKOVÁ	4	39	0		
SLAPY	KUPKOVÁ	42	482	1 800	2 026	K
SLAVŇOVICE	SLUNEČKOVÁ	13	114	134	2 023	
SMILOVY HORY	VÍTKOVÁ	20	1 292	1 583	2 024	K
STÁDLEC	FUKOVÁ	63	1 993	6 805	2 026	K
STARÉ SEDLO	SVOBODOVÁ	8	70	113		

Kuva. Veera Knuuti

Ajatuksia Tšekin alueellisesta kirjastotyöstä

- Inspiroivaa ja innostavaa keskustella yhtäläisyyksistä ja eroista
  - Ajatustenvaihdosta aiheutui ehkä vähän paha mieli tšekkiläisille kollegoille
- Antoi perspektiiviä Suomen pienten kirjastojen toimintaan
  - Pienimmistä pienimmätkin kirjastot voivat olla merkittävä osa yhteisöä
  - Alueellinen työ mielekästä monessa eri muodossa
- Laatuoppaat kirjastotyöhön ja päättäjille voisi olla hyödylliset
  - Esim. kuinka pienillä teoille kirjastolain tavoitteita voi katsoa edistettävän
- Jos julkisen talouden kurjistuminen jatkuu, niin kääntyykö inspiraation ja toimintamallien hakeminen jossain vaiheessa toiseen suuntaan?

Kuva: Veera Knuuti

EBLIDA

- EBLIDA on Euroopan kirjasto-, tieto- ja dokumentointiyhdistysten toimisto.
- Riippumaton kattojärjestö, johon kuuluu kirjastoja, tiedotus- ja dokumentointijärjestöjä ja -laitoksia Euroopassa
- Yli 120 jäsentä - kirjastoyhdistyksiä ja -laitoksia - 32 maasta
- Edustavat 65 000:ta yleistä kirjastoa Euroopassa.

- Saavutettavuuskirjasto Celia
- Suomen kirjastoseura
- Finlands svenska biblioteksförening
- Eduskunnan kirjasto
- Suomen tieteellinen kirjastoseura

EBLIDA-konferenssi 20.-22.4.2026

- Sense and sustainability: From goals to action in Week 17. Libraries as partners for a sustainable future
- Yksi päivä kokouksia ja työryhmien tapaamisia
- Yksi varsinainen konferenssipäivä
- Noin 200 osallistujaa 31 maasta
- Luentoja, työpajoja, kirjastovierailuja, lightning talks
- Verkostoitumista, verkostoitumista, verkostoitumista!

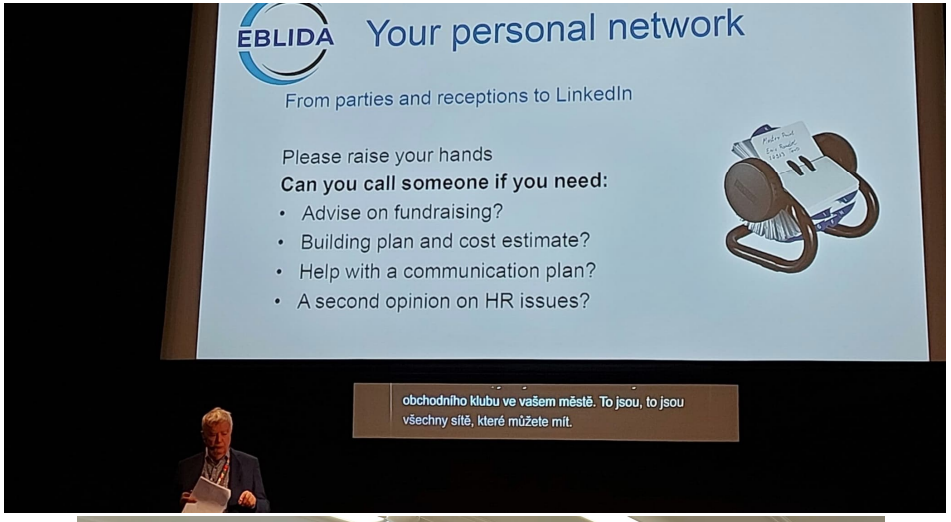

Kuvat: EBLIDA

Kuvat: Veera Knuuti

Asiasisältöjä

- Verkostoitumisvalmennus
- Pääpuhuja kertoi kirjallisesta ja taiteellisesta työstään, joka käsitellyt mm. pedofiilejä ja rahapeliongelmaa pienellä paikkakunnalla
- Miksi kirjastojen pitäisi olla aktiivisia kestävän kehityksen asioissa
- Viikko 17 paljon esillä
- Työpaja: Varautuminen ilmastonmuutokseen
- Sentobib – Euroopan laajuinen asiakaskyselyalusta
- OMC-raportin esittely
- Green librarian handbook - julkaisu

Kuva: Veera Knuuti

ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
REGIONALT UTVECKLINGSUPPDRAG
TURKU ÅBO

Lightning talks

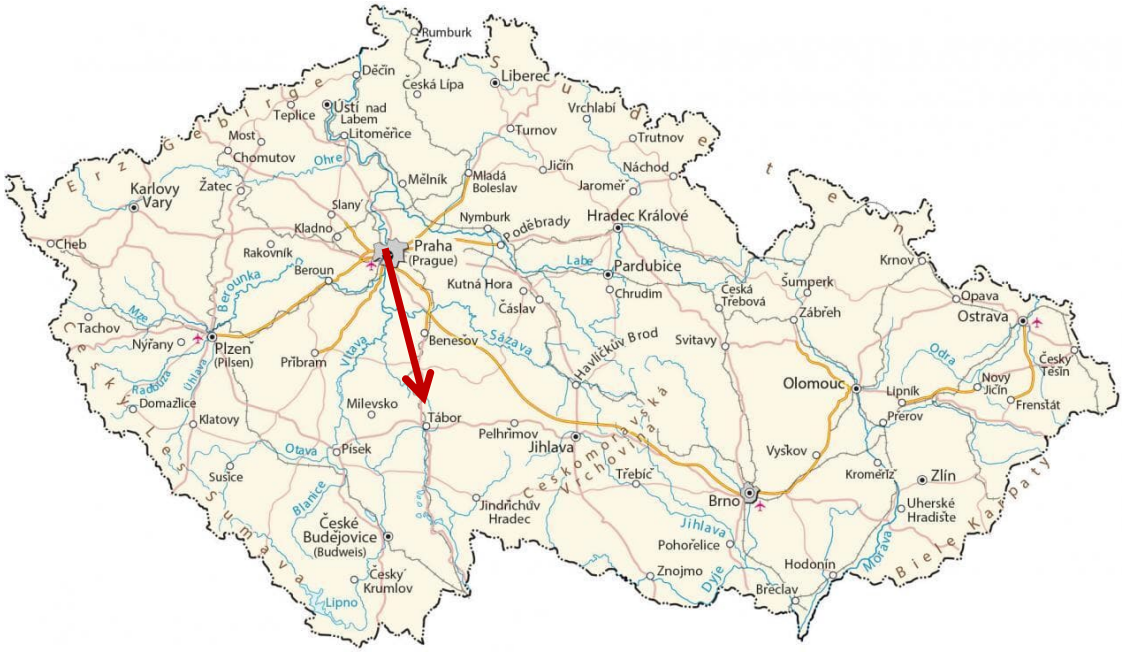
- 10 esitystä tunnissa
- Kiinnostavimpia aiheita:
  - Kirjastojen uudistussuunnitelmia arkkitehtiopiskelijoilta
  - Siemenkirjasto
  - Serbian kirjastoseuran muutokset toimintaan poliittisen paineen alla
  - Psykososiaalinen tuki kirjastoissa Ukrainassa
  - Virovitican kirjaston remontti ja laajennus

Kuva: Veera Knuuti

Vastavierailu Táborin kaupunginkirjastoon

- Táborin kaupunginkirjaston ryhmä oli Erasmus+ -vierailulla Suomessa ja Turussa keväällä
- Vastavierailu laitettiin heti vireille
- Vajaa 100 km Prahasta etelään
- 34 000 asukasta
- Hussilaisten vuonna 1420 kaupunki perustama

Kuva Gisgeography.com

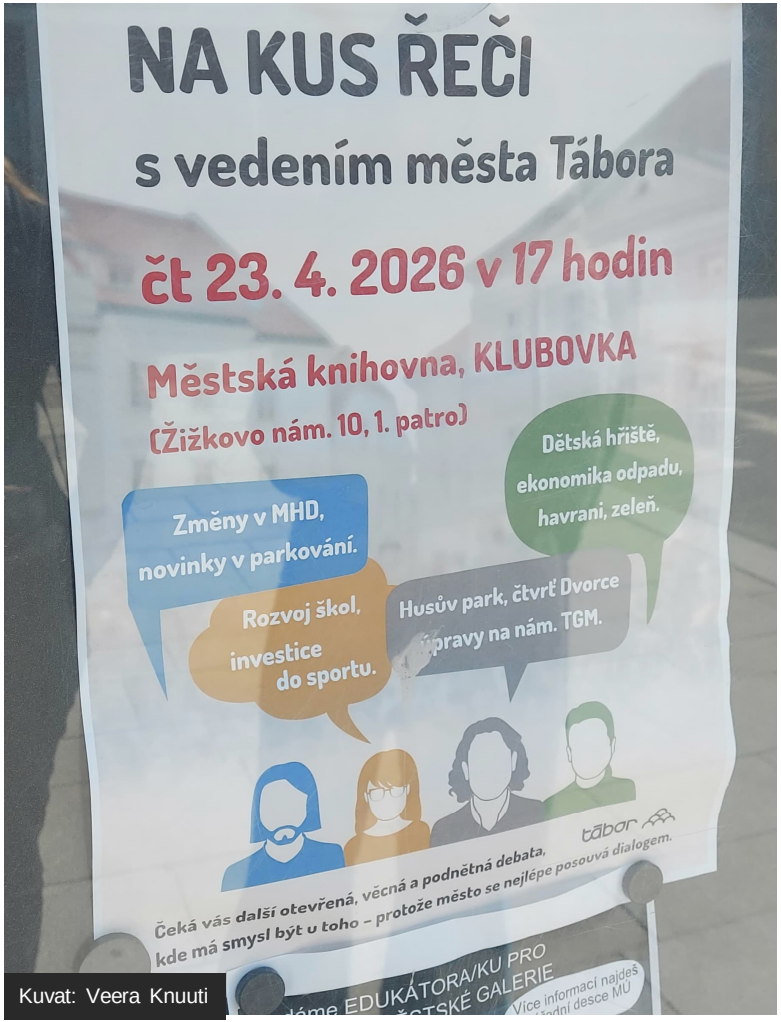

Kuvat:
Veera Knuuti

Kuvat: Veera Knuuti

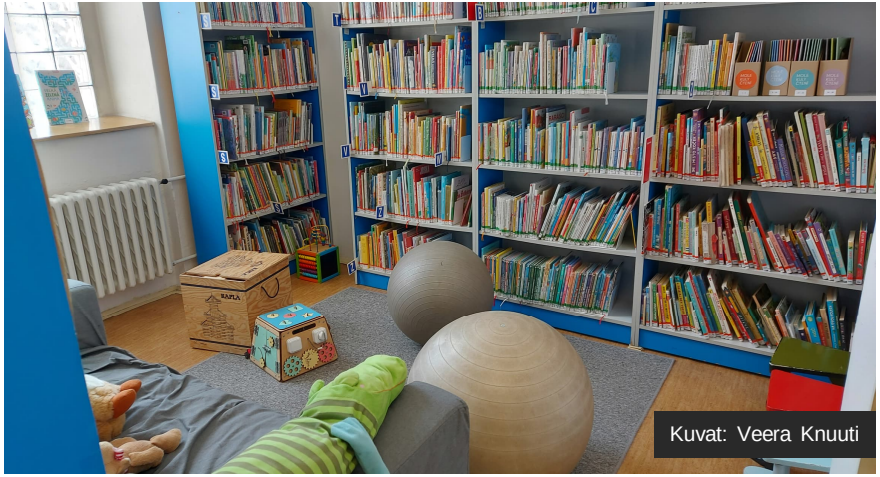

Kuvat: Veera Knuuti

Kuvat: Veera Knuuti

Kuvat: Veera Knuuti

Kiitos!

ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
REGIONALT UTVECKLINGSUPPDRAG
TURKU ÅBO